

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії

Затверджено

на засіданні кафедри геоекології і фізичної географії
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від “30” серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри

д.г.н., доц. Круглов І. С.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

“КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА”,

що викладається в межах дисциплін вільного вибору студентів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
на географічному факультеті

Львів 2023

Назва курсу	Кліматична політика
Адреса викладання курсу	Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка, вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000, Україна
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет. Кафедра геоекології і фізичної географії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта, предметна спеціальність – 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	<i>Тиханович Євген Євгенійович</i> , к. геогр. н., доцент.
Контактна інформація викладачів	yevhen.tykhanovych@lnu.edu.ua , https://geography.lnu.edu.ua/employee/tyhanovych-evhen-evhenijovych тел. моб. (097) 852-65-84
Консультації з курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекційно-практичних занять. Також можливі он-лайн консультації через Zoom, Microsoft Teams та інші комунікаційні платформи.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/master/education-geography-master
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати студентам першого року навчання на спеціальностях географічного факультету. Подано необхідні знання та навички для аналізу нормативно-правових документів щодо питань пов'язаних з запобіганням та адаптації до наслідків зміни клімату. Такі знання і вміння необхідні для фахової дискусії щодо шляхів вирішення кліматичної кризи, наближення українського наукового та політичного дискурсу у питаннях клімату до європейського, а також інтеграції та імплементації кліматичних питань у стратегічні планувальні документи локального, регіонального та національного рівня в Україні.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Кліматична політика” є вибірковою дисципліною зі спеціальностей освітніх програм магістрів, яка викладається в 1-му семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Цей курс націлений на підвищення рівня обізнаності студентів у питаннях зміни клімату, її негативних наслідків, а також міжнародних та національних політичних документів у цій галузі. Цілі курсу: засвоєння сукупності базових понять у галузі зміни клімату, основних принципів кліматичної політики, розуміння місця та ролі кліматичної політики у загальному правовому полі держави; розуміння основних засад міжнародної кліматичної політики, механізмів а фінансування заходів з протидії та адаптації до зміни клімату; критично оцінювати стратегічні документи з планування щодо наявності та способів реалізації кліматичної складової у розвитку різних галузей країни. Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє набуттю здобувачами вищої освіти таких компетентностей: <i>ЗК 1.</i> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. <i>ЗК 3.</i> Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. <i>ЗК 4.</i> Здатність приймати обґрунтовані рішення. <i>СК 2.</i> Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів. <i>СК 4.</i> Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня. <i>СК 5.</i> Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, проводити їхню геоекологічну й

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>суспільно-географічну експертизу та моніторинг.</p> <p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ладиченко В.В. Гиренко І.В. Головка Л.О. Вітів В.А. Екологічна політика і право ЄС: Навчальний посібник. К.: Видавничий центр НУБіП України. 2019. 363 с. 2. Право Європейського Союзу: Підручник / За ред. Р.А. Петрова. К.: Істина, 2019. 392 с. 3. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text 4. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text 5. Закон України «Про ратифікацію Прайзької угоди». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1469-19#Text 6. Степаненко С. М., Польовий А. М., Лобода Н. С., та ін. Кліматичні зміни та їх вплив на сфери економіки України: [монографія] /колектив авт.: С. М. Степаненко, А. М. Польовий, Н. С. Лобода [та ін.]; за ред. С. М. Степаненка, А. М. Польового.– Одеса: Вид. „ТЕС” , 2015. – 520 с. – Режим доступу: http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/2269/1/StepanenkoSM_Pol%D0%B5v%D0%BE%D1%83AM_LobodaNS_Klimatichni_zmini_ta_yikh_vp_liv_na_sferi%20ekonomiki_Ukrayini_Monohrafiya_2015.pdf 7. Козак З. Інституційно-правової бази адаптації до зміни клімату в Україні (2021). Програма розвитку ООН в Україні. – Режим доступу: https://mepr.gov.ua/files/docs/Zmina_klimaty/2021/Adaptation%20Policy%20Stock_taking%20(UKR)%209f3ffe4311%20(1).pdf 8. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016р. № 932-р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року». – Режим доступу: https://www.kmu.gov.ua/npas/249573705 9. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017р. № 878-р. «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2017-%D1%80#Text 10. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.10.2021р. № 1363-р. «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1363-2021-%D1%80#Text <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Європейський зелений курс: можливості та загрози для України. Аналітичний документ. – Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля» (2020). – Режим доступу: https://www.rac.org.ua/uploads/content/571/files/european-green-dealuafinal.pdf 2. Майбутнє Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: довкілля та клімат. Аналітична записка. – Ресурсно-аналітичний центр “Суспільство і довкілля”. – 2020. – Режим доступу: https://www.rac.org.ua/uploads/content/568/files/aafuturebriefukr.pdf 3. Кліматична політика та громадянське суспільство: Майбутнє країн Східного партнерства в контексті Європейського зеленого курсу. Ав.кол.: Андрусевич А., Андрусевич Н., Козак З., Романко С. – Аналітичний документ. – Грудень 2020. 60 с. – Режим доступу: https://www.rac.org.ua/uploads/content/594/files/edgeapclimatengos
--	---

	<p>ukr.pdf</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Кліматичні цілі Львова: гайд для обраних до міської ради / авт. кол.: М. 4 Рябика, А. Зозуля, Т. Радь. – Львів: ПЛАТО, 2020. – 44 с. – Режим доступу: http://plato.lviv.ua/wp-content/uploads/2020/09/klimatychni-czili-lvova-plato-internet-1.pdf 5. С. М. Степаненко, І. А. Хоменко Щодо концепції розвитку системи кліматичного обслуговування в Україні //Український гідрометеорологічний журнал, 2022, 29, 5-19. – Режим доступу: http://eprints.library.odeku.edu.ua/id/eprint/10449/1/uhmj_29_2022_5.pdf 6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди, 2021. – Режим доступу: https://bit.ly/2TRxxm5 7. Європейська система торгівлі викидами та перспективи впровадження системи торгівлі викидами в Україні. - Аналітичний документ. - 2018. - 26 с. – Режим доступу: https://www.rac.org.ua/uploads/content/452/files/webetsinukraine2018ua.pdf <p>Інформаційні ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://portal.rada.gov.ua/ Угода мерів - Схід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://com-east.eu/uk/ukraine/ 2. Проект EU4Climate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eu4climate.eu/ukraine/
Тривалість курсу	<p><i>Денна форма навчання:</i> 90 годин, з них 32 годин аудиторних – 16 лекційні години, 16 год. семінарських і практичних занять; 58 год. самостійної роботи.</p> <p><i>Заочна форма навчання:</i> 90 годин, з них 20 години аудиторних – 14 годин лекцій, 6 годин семінарських і практичних занять, 70 год. самостійної роботи.</p>
Обсяг курсу	3 кредити
Очікувані результати навчання	<p>ПРН 4. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН 7. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні території! різного ієрархічного рівня.</p> <p>ПРН 9. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоecологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг.</p> <p>ПРН 11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму.</p> <p>ПРН 12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи та поняття кліматичної політики - специфіку інтеграції кліматичного компоненту у політичні документи національного, регіонального та місцевого рівня; - особливості практичної реалізації кліматичної політики у різних секторах економіки; - зміст ключових міжнародних та європейських документів у галузі кліматичної політики. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критично оцінювати зміст нормативно-правових та політичних документів щодо наявності та форми реалізації у них кліматичного компоненту; - виконувати пошук та аналіз альтернативних кліматично нейтральних рішень у сфері природокористування; - обчислювати вуглецевий слід різних видів діяльності; - користуватися відкритими джерелами обліку викидів парникових

	газів та базовими кліматичними сценаріями майбутнього.
Ключові слова	Запобігання зміні клімату, адаптації до зміни клімату, спільні соціально-економічні сценарії, Паризька угода, стратегія сталого розвитку, вуглецевий слід, система торгівлі викидами, низьковуглецева економіка, забруднення повітря, механізм моніторингу
Формат курсу	Очний/заочний
Теми	Тема 1. Кліматична політика: основні поняття. Тема 2. Міжнародний та європейський вимір кліматичної політики. Тема 3. Система торгівлі викидами як механізм реалізації кліматичної політики. Тема 4. Запобігання та адаптація до зміни клімату. Тема 5. Кліматична політика України: національний вимір. Тема 6. Регіональна та місцева кліматична політика. Тема 7. Громадський сектор та кліматична політика.
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із фахових дисциплін (метеорології і кліматології, гідрології, біогеографії і ґрунтознавства, вчення про ландшафт, суспільної географії, географічного моніторингу, знань та вмінь отриманих під час вивчення загальних курсів (ділова українська мова, основи інформатики), а також базових навичок роботи з комп'ютером.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Використовуються такі методи навчання: <ul style="list-style-type: none"> ✓ словесні – лекція, пояснення, бесіда, дискусія (на практичних та семінарських заняттях під час обговорення проблемних питань); ✓ колабораторне навчання – групові проекти, тьюторство, навчальні спільноти; ✓ інтерактивні – (диспут, мозковий штурм, кейсів); ✓ самостійна робота.
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання спеціального програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем –Word, Excel, Microsoft Office, Microsoft Teams, Zoom.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні роботи тощо: 60 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 60; • модульний контроль впродовж семестру: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40. Оцінка за курс виставляється на основі набраних студентом балів за семестр. Підсумкова максимальна кількість балів 100 Політика виставлення оцінок включає у себе такі позиції: Академічна доброчесність: очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилок на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів запозичень. Відвідування занять: важлива складова навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекційні та практичні заняття з курсу. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених навчальним курсом. Виставлення балів: враховуються бали набрані на практичних та семінарських заняттях, поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховується активність студента під час практичних та семінарських занять, своєчасне виконання поставлених завдань.
Питання до заліку чи іспиту	Питання формуються відповідно до програми силабусу.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

